

УДК 334.722.05(477)

DOI: <https://doi.org/10.37734/2409-6873-2023-2-3>

СУЧАСНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МАЛИХ ФОРМУВАНЬ В СИСТЕМІ АГРОБІЗНЕСУ УКРАЇНИ

О. М. КОВБАСА

кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки та підприємництва
імені професора І. М. Брюховецького,
Сумський національний аграрний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2593-0362>

А. Ю. МАКСИЧКА

аспірант,
Сумський національний аграрний університет

Анотація. *Мета статті* – полягає в дослідженні сучасного стану розвитку та ефективності господарювання малих формувань в системі агробізнесу України та дослідження можливості їх функціонування на засадах сталості. **Методика дослідження.** *Досягнення поставленої мети здійснено за допомогою структурного аналізу, логічного узагальнення та аналітичного методу.* **Результати.** *Визначено місце малих форм господарювання в системі агробізнесу, охарактеризовані їх переваги у порівнянні з іншими. Представлено класифікацію товаровиробників на основі діючих законодавчих актів України. Встановлено об'єми виробництва основних видів сільськогосподарської продукції малими підприємствами в галузі рослинництва та тваринництва. Визначено частки різних категорій підприємств у загальному об'ємі виробництва різних видів сільськогосподарської продукції станом на 2021 рік. Розрахована динаміка кількості діючих малих підприємств у порівнянні з іншими категоріями за період дослідження. Встановлена прибутковість малих підприємств у порівнянні з іншими категоріями за період дослідження. **Практична значущість результатів дослідження.** *За допомогою SWOT-аналізу встановлено сильні та слабкі сторони малих форм господарювання в аграрному секторі України, а також визначено їх можливості та загрози. Запропоновано перелік заходів по впровадженню інноваційних розробок в діяльність суб'єктів малого аграрного підприємництва.**

Ключові слова: *малі формування, малі підприємства, малий бізнес, агробізнес, малий товаровиробник, сільськогосподарський товаровиробник, аграрний сектор, підприємницькі структури, підприємництво, економіка, інновації, технології.*

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. *Мале підприємництво – один із важливих сегментів соціально-економічного життя сільських територій, який найбільш динамічно розвивається. У сукупності цей сектор дає більше 40% в загальному обсязі виробництва валової продукції сільського господарства.*

Для галузі характерне збільшення чисельності малих підприємств, що займаються сільськогосподарським виробництвом, і збільшення займаної ними площі (в розрахунку на одне господарство), що пов'язано з процесами укрупнення на основі інтеграції навколо найбільш сильних господарств. Вдосконалення національного законодавства, також створює цивілізоване правове поле для діяльності малого бізнесу. Вжиті дії щодо нормалізації фінансово-кредитної підтримки малого підприємництва та кооперації вже призвели до зростання основних показників ефективності його функціонування.

Малий агробізнес в даний час відіграє важливу роль не тільки у виробництві сільськогосподарської продукції, але і у вирішенні соціальних

проблем сільських територій та їх жителів. Разом з тим для успішної діяльності малих підприємств недостатньо тільки державної підтримки. Характерною рисою малих підприємств є досить активна інноваційна діяльність, що сприяє прискореному розвитку різних галузей сільського господарства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. *Питанням, які стосуються функціонування та розвитку малих формувань в системі агробізнесу, присвячена велика кількість наукових досліджень, особливо зважаючи на їх соціально-економічну значущість. Вони є досить дискусійними у вітчизняному науковому середовищі. Теоретичним та практичним аспектам їх вирішення присвятили свої праці такі вітчизняні науковці, як В. Бойко, В. Крупа, Ю. Лупенко, М. Малік, О. Шпикуляк, О. Супрун, Т. Небоженко, М. Олашин, В. Русанюк, Д. Семенда, О. Семенда, Т. Петрук, О. Тараріко, Г. Черевко, І. Черевко, Д. Черевко та ін.*

Основні акценти дослідників спрямовані на дослідження механізмів та інструментів управління розвитком малих форм господарювання, критеріїв оцінювання їх ефективності [1; 4–5; 10],

аналізу нормативно-правових актів, що забезпечують функціонування аграрного сектору економіки України [6; 7], вивчення зарубіжного досвіду функціонування малих підприємств в аграрному секторі економіки [12] тощо. Водночас наявні непереборні обставини функціонування, недостатність ефективності програм державної підтримки розвитку, здійснені реформи та інституційні зміни, а також важлива роль малого підприємництва для розвитку агропромислового комплексу та сільських територій на засадах сталості зумовлюють важливість досліджень в обраному напрямку.

Формування цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає в дослідженні сучасного стану розвитку та ефективності господарювання малих формувань в системі агробізнесу України та дослідження можливості їх функціонування на засадах сталості.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У сучасній аграрній економіці малі форми господарювання постачають більшу частину продовольчої продукції, здатні створювати додаткові джерела доходу, нові робочі місця, а також виступати мобільним сегментом аграрного ринку. Останнє передбачає здатність оперативно адаптуватися до змін зовнішнього середовища і потреб ринку. Так, завдяки близькому розташу-

ванню малих підприємств до споживача вкорочуються логістичні ланцюжки і знижується величина транспортних витрат, зростає все більше затребувана споживачами відстежуваність походження продовольчих продуктів.

Що ж стосується класифікації товаровиробників, пропонуємо скористатися методиками, які затверджені Господарським кодексом України (ГКУ) та Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [7].

Так, на основі ст. 55 ГКУ, класифікація товаровиробників здійснюється за наступними групами: мікропідприємства, середні та великі підприємства (таблиця 1).

Таким чином під класифікацію малих підприємств на основі Господарського кодексу України підпадають фізичні та юридичні особи, в штаті яких працюють не більше 50 працівників, з річним чистим доходом в розмірі 10 млн. євро, або ж 420 млн. грн. в розрахунку на дату цього дослідження.

Що ж стосується класифікації товаровиробників, яка приведена в ст. 2 ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», вона базується на показниках балансової вартості активів, чистого доходу та середньої кількості працівників підприємства (табл. 2).

На основі ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» малими підприємствами вважаються підприємства, які отримали

Таблиця 1

Класифікація товаровиробників на основі ГК України

Категорія	Середня кількість працівників, осіб	Річний дохід	
		Євро, €	Гривні, ₴*
Суб'єкти мікропідприємництва			
фізичні особи	≤ 10	≤ 2 000 000,0	≤ 84 000 000,0
юридичні особи	≤ 10	≤ 2 000 000,0	≤ 84 000 000,0
Суб'єкти малого підприємництва			
фізичні особи	≤ 50	≤ 10 000 000,0	≤ 420 000 000,0
юридичні особи	≤ 50	≤ 10 000 000,0	≤ 420 000 000,0
Суб'єкти великого підприємництва			
юридичні особи	> 250	> 50 000 000,0	> 2 100 000 000,0

Джерело: сформовано автором на основі [2]

Примітка*: в розрахунку курс гривні по відношенню до євро станом на 01.05.2023.

Таблиця 2

Класифікація товаровиробників на основі ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»

Категорія	Балансова вартість активів		Чистий дохід від реалізації продукції		Середня кількість працівників, осіб
	Євро, €	Гривні, ₴*	Євро, €	Гривні, ₴*	
Мікро-підприємства	< 350 000,0	14 700 000,0	< 700 000,0	29 400 000,0	< 10
Малі підприємства	< 4 000 000,0	168 000 000,0	< 8 000 000,0	336 000 000,0	< 50
Середні підприємства	< 20 000 000,0	840 000 000,0	< 40 000 000,0	1680 000 000,0	< 250
Великі підприємства	> 20 000 000,0	840 000 000,0	> 40 000 000,0	1680 000 000,0	> 250

Джерело: сформовано автором на основі [3]

Примітка*: в розрахунку курс гривні по відношенню до євро станом на 01.05.2023.

річний чистий дохід в розмірі 8 млн. євро (проти 10 млн. євро за ГКУ), мають на балансі активи вартістю до 4 млн. євро, а також мають штат працівників до 50 чоловік. Тобто, існує деяка розбіжність в наведених законодавчих актах України на рахунок чистого доходу малого підприємства (10 та 8 млн. євро відповідно). Але основні організаційно-економічні параметри малого підприємства в цілому визначено.

Досліджуючи об'єми виробництва сільськогосподарської продукції, слід зазначити, що малими сільськогосподарськими підприємствами на сьогодні виробляється зернових, бобових та насіння олійних культур на рівні 40,1%, також малими підприємствами здійснюється вирощування овочів, коренеплодів та бульбоплодів на рівні 38,3%, в галузі тваринництва малими підприємствами здійснюється розведення ВРХ молочних порід (на рівні 13%), 22,3% – розведення свиней і 13,2% – розведення свійської птиці. Частки різних категорій підприємств у сільськогосподарському виробництві представлено на рис. 1.

Галузь рослинництва є пріоритетним напрямком у розвитку підприємницької діяльності малих сільськогосподарських підприємств.

Що ж стосується кількості діючих сільськогосподарських підприємств, слід зазначити, що в динаміці за період 2010–2021 років кількість малих підприємств зросла з 4241 од. у 2010 році, до 5428 од. у 2021 році, тобто ріст склав 128%, в

т.ч. кількість мікропідприємств дещо скоротилась з 42972 од. у 2010 році, до 40185 од. у 2021 році, тобто на 6%. Кількість середніх підприємств за досліджуваний період скоротилась на 39%, і в 2021 році становить 2091 од. Кількість великих підприємств зросла – з 13 од. у 2010 році, до 49 од. у 2021 році. Загальну динаміку чисельності діючих підприємств за різними категоріями представлено на рисунку 2.

Досліджуючи ефективність господарювання малих підприємств, слід зазначити, що протягом періоду дослідження (2010–2021 роки), загальна кількість прибуткових підприємств зросла з 65,5% на початок періоду дослідження, до 88% на кінець цього періоду. Тобто, спостерігається позитивна динаміка ефективності господарювання цієї категорії сільськогосподарських товаровиробників. За іншими категоріями господарств також спостерігається аналогічна динаміка. Так, великі підприємства з 76,9% у 2010 році збільшили свою прибутковість до 91,8% у 2021 році, середні підприємства також наростили власну прибутковість з 83,6% до 92,9% відповідно за період дослідження.

Коливання прибутковості великих, середніх та малих підприємств в динаміці за період 2010–2021 років представлено на рисунку 3.

Отримані показники прибутковості малих сільськогосподарських підприємств свідчать про покращення фінансово-економічного стану зазначеної групи товаровиробників, а також про потенційну

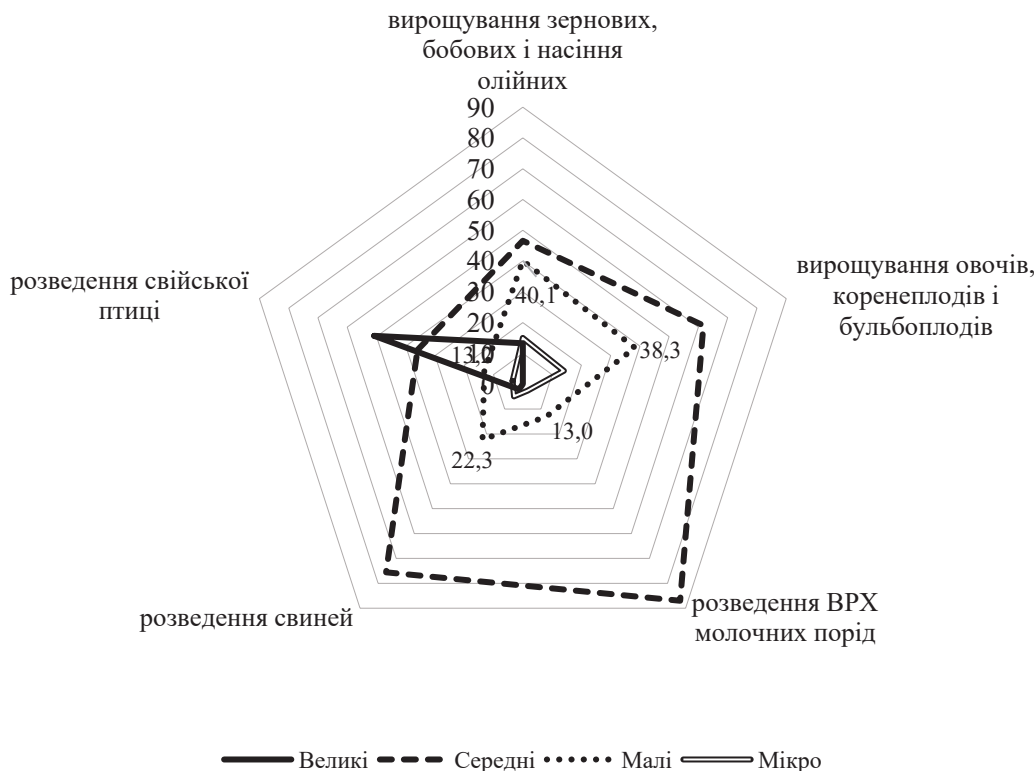

Рис. 1. Частки різних категорій підприємств у загальному об'ємі виробництва різних видів сільськогосподарської продукції станом на 2021 рік

Джерело: побудовано автором на основі [8]

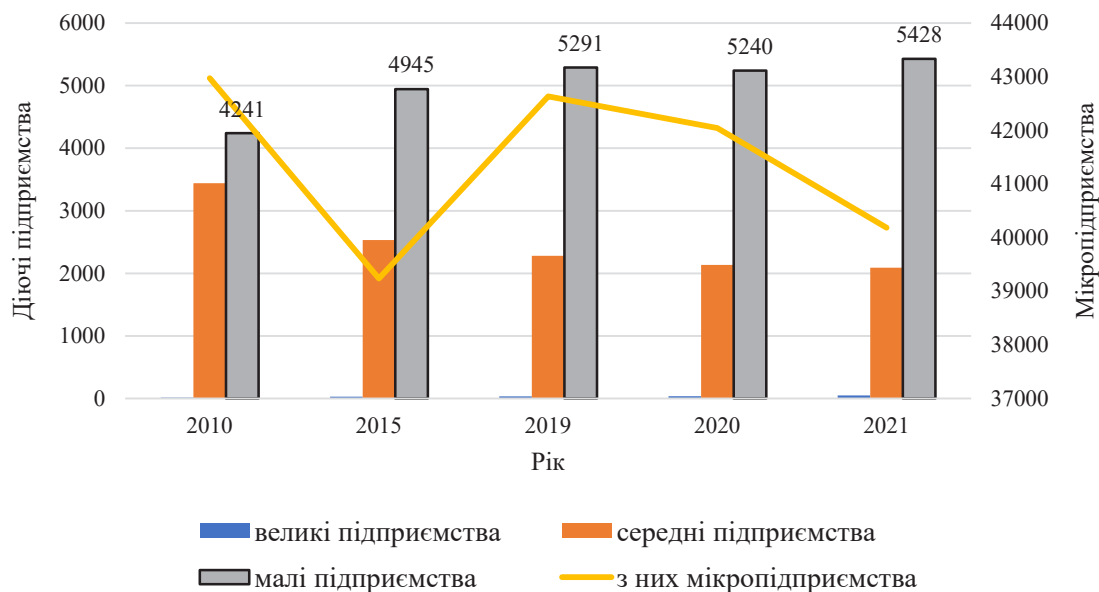

Рис. 2. Динаміка кількості діючих малих підприємств у порівнянні з іншими категоріями за 2010–2021 роки

Джерело: побудовано автором на основі [8]

наявність можливості подальших етапів їх розвитку на засадах сталості та ресурсозбереження.

Однак, незважаючи на значний потенціал малих підприємств, для більшості з них все ще властиві й слабкі сторони і загрози (табл. 3).

Слабкі сторони і загрози, з якими зіштовхуються малі форми господарювання, можливо мінімізувати за допомогою низки заходів. Найбільш поширеними з них є пільгове кредитування, гранти, а також підтримка даної категорії сільськогосподарських підприємств в галузі розвитку інноваційної діяльності.

Інноваційний потенціал малих підприємств значною мірою залежить від їх здатності до науково-виробничої модернізації, яка на сьогодні існує в умовах гострої нестачі інвестиційних і кредитних ресурсів, відставання вітчизняної

аграрної науки від світових тенденцій, недостатньої кількості кваліфікованих кадрів, недосконалості нормативної, правової бази, недостатньої державної підтримки та підвищеної ризикової невизначеності інноваційних проектів у сфері АПК. Але все ж таки саме категорія малих товаровиробників найбільше здатна до технологічної та організаційної модернізації та впровадження світових стандартів виробництва та якості сільськогосподарської продукції [10, с. 108–110].

Мале інноваційне агропідприємництво має найбільший потенціал для впровадження сучасних наукових розробок, виступити дослідно-виробничою платформою, яка здатна забезпечувати трансфер аграрних інновацій, і здійснювати їх комерціалізацію. Можуть бути використані наступні заходи по впровадженню інноваційних розробок:

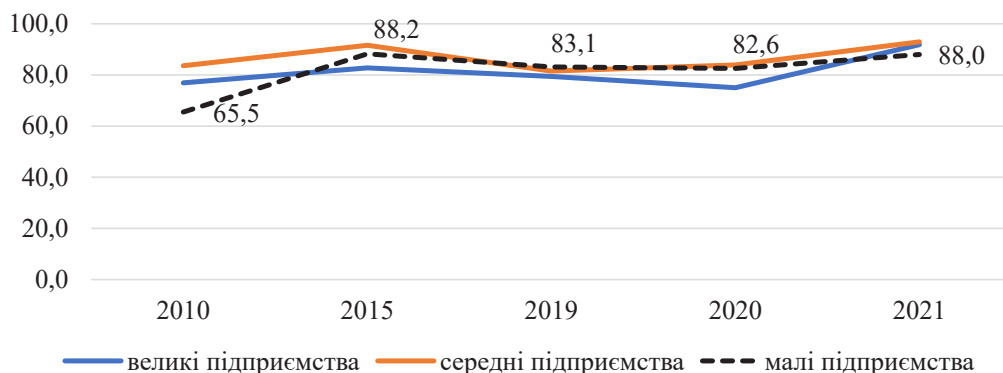

Рис. 3. Прибутковість малих підприємств у порівнянні з іншими категоріями за 2010–2021 роки

Джерело: побудовано автором на основі [8]

Таблиця 3

SWOT-аналіз малих форм господарювання в аграрному секторі України

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> – висока частка у виробництві продукції АПК; – близькість до ринків збуту і споживачів; – створення робочих місць; – створення малих ринкових ніш 	<ul style="list-style-type: none"> – незначні об'єми фінансових ресурсів; – недостатній рівень розвитку матеріальної та технічної бази; – невисока та тривала окупність інвестицій
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> – впровадження інноваційних проєктів в АПК; – доступність кредитних ресурсів; – розвиток та використання інноваційних цифрових технологій у сфері АПК; – участь в цільових програмах підтримки малого бізнесу 	<ul style="list-style-type: none"> – підвищення конкуренції зі сторони інших категорій товаровиробників; – перешкоди запровадження інновацій у власне товаровиробництво; – зростання форс-мажорних обставин; – не прогнозованість подальшого розвитку

Джерело: складено автором [4, с. 25–28; 5, с. 33]

1. Застосування сучасних технологій у виробничому процесі, таких як автоматизація, моніторинг та аналітика даних. Це дасть змогу поліпшити ефективність і якість виробництва, а також знизити витрати.

2. Впровадження нових методів управління ресурсами, наприклад, енергозберігаючих технологій, управління водними ресурсами та органічного землеробства, що допоможе знизити негативний вплив на навколишнє середовище і підвищити стійкість виробництва [11, с. 36].

3. Розвиток ланцюжків поставок і маркетингу. Малі підприємства можуть співпрацювати з іншими підприємствами в ланцюжку поставок, щоб підвищити ефективність власної діяльності і знизити витрати. Вони також можуть поліпшити свої навички маркетингу, щоб продавати свою продукцію на нових ринках.

4. Створення нових продуктів і послуг. Малі підприємства можуть інноваційно використовувати свої ресурси і знання, щоб створювати нові продукти і послуги, які відповідають потребам ринку.

5. Розроблення нових бізнес-моделей. Малі підприємства можуть використовувати нові технології та знання, щоб змінити свою бізнес-модель, наприклад, переходячи до продажу безпосередньо споживачеві або застосовуючи нові методи фінансування [1, с. 7–8].

Ці можливості можуть допомогти малим підприємствам в аграрному секторі економіки під-

вищити ефективність свого виробництва, знизити витрати і створити нові продукти та послуги, що в підсумку призведе до збільшення їхніх доходів і стійкості в довгостроковій перспективі.

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямі. Малі підприємства відіграють вагомую роль у питаннях зайнятості населення, розвитку нових видів діяльності та зниження безробіття в сільських територіях. За допомогою своїх можливостей оперативної мобілізації людських ресурсів, даний сектор аграрної економіки забезпечує значну кількість виробництва сільськогосподарської продукції, а також велику кількість робочих місць.

Малі підприємства відіграють важливу роль у забезпеченні розвитку сільського господарства та сільських територій на засадах сталості. Для успішного розвитку сільського господарстві на засадах сталості необхідне масове запровадження сучасних інноваційних та ресурсоощадних технологій всіма його учасниками. Інновації стають першочерговим фактором підвищення якісно-кількісних характеристик аграрної продукції та каталізатором процесів організаційного, соціально-економічного та матеріально-технічного оновлення АПК та його сталого розвитку.

Напрямок подальших досліджень – розробка науково-обґрунтованих рекомендації щодо доцільності інтеграційних процесів малих підприємств в сфері агробізнесу та механізму визначення їх ефективності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко В. В., Крупа В. Р. Механізми та інструменти управління розвитком суб'єктів малого підприємництва АПК. *Агросвіт*. 2019. № 20. С. 3–10. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306.6792.2019.20.3>
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 01.05.2023).
3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 01.05.2023).
4. Лупенко Ю. О. Розвиток малих аграрних підприємств у ринковому інституційному середовищі: індикатори та ефективність. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2017. 204 с.
5. Малік М. Й., Шпикуляк О. Г., Супрун О. М. Розвиток підприємницької діяльності в аграрному секторі: макро-економічний аспект. *Науковий вісник Ужгородського університету : Економіка*. 2017. Вип. 1(49). Т. 2. С. 32–37.

6. Небоженко Т. Т. Організаційно-правові форми підприємництва у сільському господарстві та потреба державного регулювання їх функціонування. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2016. Вип. 26.2. URL: http://nltu.edu.ua/nv/Archive/2016/26_2/25.pdf (дата звернення: 01.05.2023).

7. Олашин М. М. Аналіз окремих нормативно-правових актів, що забезпечують функціонування аграрного сектору економіки України. *Аграрна економіка*. 2018. Т. 11. № 1-2. С. 23–28.

8. Розвиток Підприємництва. Державна служба статистики України. URL: <https://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 01.05.2023).

9. Русанюк В. В. Сутність і цілі державної підтримки малого та середнього підприємництва в аграрному секторі. *Економіка АПК*. 2021. № 2. С. 102. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202102102>

10. Семенда Д. К., Семенда О. В., Петрук Т. Ю. Економічні аспекти функціонування сільськогосподарських підприємств. *Економіка АПК*. 2018. № 10. С. 106–116. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201810106>

11. Тараріко О. Г. SWOT-аналіз і аналіз прогалін (GAP-аналіз) політик, програм, планів і законодавчих актів у галузі сільського господарства та підготовка рекомендацій щодо їх удосконалення відповідно до положень Конвенцій Ріо. Херсон : ФОП Грінв Д. С., 2016. 102 с.

12. Черевко Г., Черевко І., Черевко Д. Функціонування малих підприємств в аграрному секторі економіки: Українські реалії та досвід Японії. *Вісник Львівського національного аграрного університету : Економіка АПК*. 2015. № 22(1). С. 13–19.

REFERENCES

1. Bojko, V. V., & Krupa, V. R. (2019). Mekhanizmy ta instrumenty upravlinnja rozvytkom sub'ektiv malogho pidpryjemnyctva APK [Mechanisms and tools for managing the development of small agricultural enterprises]. *Agrosvit*, no. 20, pp. 3–10. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306,6792.2019.20.3>

2. Commercial Code of Ukraine of January 16, 2003 No. 436-IV. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (accessed 01 May 2023).

3. The Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine" of 16.07.1999, No. 996-XIV. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (accessed 01 May 2023).

4. Lupenko, Ju. O. (2017). Rozvytok malykh aghrarnykh pidpryjemstv u rynkovomu instytucijnomu seredovyshhi: indykatory ta efektyvnistj [Development of small agricultural enterprises in the market institutional environment: indicators and efficiency]. Kyiv: IAE.

5. Malik, M. J., Shpykuljak, O. Gh., & Suprun, O. M. (2017). Rozvytok pidpryjemnyckoji dijaljnosti v aghrarnomu sektori: makroekonomichnyj aspect [Development of entrepreneurial activity in the agricultural sector: macroeconomic aspect]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University: Economics*, issue 1(49), t. 2, pp. 32–37.

6. Nebozhenko, T. T. (2016). Orghanizacijno-pravovi formy pidpryjemnyctva u siljsjkomu ghospodarstvi ta potreba derzhavnogho rehuljuvannja jikh funkcionuvannja [Organizational and legal forms of entrepreneurship in agriculture and the need for state regulation of their functioning]. *Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine*, iss. 26.2. Available at: http://nltu.edu.ua/nv/Archive/2016/26_2/25.pdf (accessed 01 May 2023).

7. Olashyn, M. M. (2018). Analiz okremykh normatyvno-pravovykh aktiv, shho zabezpechujutj funkcionuvannja aghrarnogho sektoru ekonomiky Ukrainy [Analysis of certain regulatory legal acts that ensure the functioning of the agricultural sector of the Ukrainian economy]. *Agrarian economy*, t. 11, no. 1-2, pp. 23–28.

8. Development of Entrepreneurship. State Statistics Service of Ukraine. Available at: <https://ukrstat.gov.ua/> (accessed 01 May 2023).

9. Rusanjuk, V. V. (2021). Sutnistj i cili derzhavnoji pidtrymky malogho ta serednjogho pidpryjemnyctva v aghrarnomu sektori [The essence and goals of state support for small and medium-sized enterprises in the agricultural sector]. *Ekonomika APK*, no. 2, p. 102 DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202102102>

10. Semenda, D. K., Semenda, O. V., & Petruk, T. Ju. (2018). Ekonomichni aspekty funkcionuvannja siljsjkgospodarsjkykh pidpryjemstv [Economic aspects of the functioning of agricultural enterprises]. *Ekonomika APK*, no. 10, pp. 106–116. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201810106>

11. Tarariko, O. Gh. (2016). SWOT-analiz i analiz proghalyn (GAP-analiz) polityk, proghram, planiv i zakonodavchykh aktiv u ghaluzi siljsjkgogho ghospodarstva ta pidghotovka rekomendacij shhodo jikh udoskonalennja vidpovidno do polozhenj Konvencij Rio [SWOT analysis and gap analysis (GAP analysis) of policies, programs, plans and legislative acts in the field of agriculture and preparation of recommendations for their improvement in accordance with the provisions of the Rio Conventions]. Kherson: FOP Green D. S.

12. Cherevko, Gh., Cherevko, I., & Cherevko, D. (2015). Funkcionuvannja malykh pidpryjemstv v aghrarnomu sektori ekonomiky: Ukrainjsjki realiji ta dosvid Japoniji [Functioning of small enterprises in the agricultural sector of the economy: Ukrainian realities and Japanese experience]. *Bulletin of Lviv National Agrarian University: Ekonomika APK*, no. 22(1), pp. 13–19.

Oleksandr Kovbasa, Artur Maksychka, Sumy National Agrarian University. Modern aspects of the development of small formations in the system of agribusiness in Ukraine.

Annotation. The purpose of the article is to study the current state of development and efficiency of small businesses in the agribusiness system of Ukraine and to investigate the possibility of their functioning on the basis of sustainability. **Research methods.** Achievement of this goal was carried out by means of structural analysis, logical generalization and analytical method. **Results.** The place of small forms of economic activity in the agribusiness system is determined, their advantages in comparison with others are characterized. The classification of commodity producers on the basis of current legislative acts of Ukraine is presented, emphasis is placed on the existing discrepancies in the above legislative acts on the net income of a small enterprise. It is established that today small agricultural enterprises produce cereals, legumes and oilseeds at the level of 40.1%, and small enterprises also grow vegetables, root crops and tubers at the level of 38.3%, in the field of livestock, small enterprises breed dairy cattle (at the level of 13%), 22.3% – pigs and 13.2% – poultry. The shares of different categories of enterprises in the total production of various types of agricultural products as of 2021 are determined. The dynamics of the number of operating small enterprises in comparison with other categories over the study period is calculated. The profitability of small enterprises in comparison with other categories during the study period is determined. **Practical significance of the research results.** The strengths and weaknesses of small businesses in the agricultural sector of Ukraine were identified using the SWOT analysis, as well as their opportunities and threats. The weaknesses and threats faced by small farms can be minimized through a number of measures. The most common of them are preferential lending, grants, and support for this category of agricultural enterprises in the field of innovation development. The author emphasizes the potential opportunities for innovative development of small business structures in the agricultural sector of the economy. A list of measures for the implementation of innovative developments in the activities of small agricultural enterprises is proposed.

Keywords: small formations, small enterprises, small business, agribusiness, small commodity producer, agricultural commodity producer, agricultural sector, entrepreneurial structures, entrepreneurship, economy, innovation, technology.